

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(9), 2022

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(Протокол №17 від 28.04.2022 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар:

Бабіля Марина Василівна, Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович - к. ф-м. н., доцент, завідувач кафедри машинобудування, природничих дисциплін та інформаційних технологій;

Качур Мирослава Михайлівна – к. пед. н., доцент кафедри теорії і методики музичної освіти;

Кобаль Василь Іванович - к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., професор, академік Української технологічної академії (м. Київ), завідувач кафедри легкої промисловості і професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – к. психол. н., доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент, декан факультету туризму та готельно-ресторанного бізнесу;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., доцент, завідувач кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами;

Реслер Марина Василівна - д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна - д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов;

Товканець Ганна Василівна - д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна - д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

Молнар Т.І.

**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет**

Клованич К.А.

**здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет**

ПЕДАГОГІЧНИЙ ІМІДЖ: СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ

Статтю присвячено проблемі професійного іміджу педагога. Уточнено сутність понять «імідж», «професійний імідж педагога», «розвиток професійного іміджу педагога». З'ясовано, що імідж має важливе значення в ділових і особистісних стосунках, надає можливість бути прийнятим і зрозумілим для інших, відображає здібності та моральні якості педагога.

Ключові слова: імідж, професійний імідж, розвиток професійного іміджу педагога.

The article is devoted to the problem of professional image of a teacher. The essence of the concepts "image", "professional image of a teacher", "development of professional image of a teacher" is specified. It was found that the image is important in business and personal relationships, provides an opportunity to be accepted and understood by others, reflects the abilities and moral qualities of the teacher.

Key words: image, professional image, development of professional image of a teacher.

Професійний імідж педагога стає тим основним ресурсом, що забезпечує високий престиж та успішність функціонування системи освіти загалом і конкретного закладу освіти, зокрема. Педагог завжди був і залишається ключовою фігурою у сфері освіти, яка найтісніше пов'язана зі становленням особистості того, хто навчається. Від рівня його професіоналізму, педагогічної майстерності, психологічної грамотності, приємної зовнішності, лексики, жестів, погляду та інших чинників залежить успішність процесу педагогічної взаємодії і створення навколо себе позитивного іміджу.

Проблему розвитку іміджу особистості у своїх дослідженнях розглядали вітчизняні (К. Атаманська, О. Боровенко, Т. Вахрушева, О. Горovenко, Н. Гузій,

Л. Кайдалова, А. Калюжний, А. Ковальчук, А. Коханенко, В. Маценко, Н. Олійник, О. Писарчук, О. Плахотнік, В. Шепель, Н. Щокіна) та зарубіжні (П. Берд, К. Боулдінг, Н. Вебстер, А. Додж, А. Дрейер, Л. Робертс) учені.

Що стосується іміджу педагога, то він знайшов яскраве відображення у працях І. Зязюна, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін. Так, І. Зязюн стверджував, що педагог – його майстерність, його талант – невичерпне джерело багатства народу, який прагне до інтелектуальної, етико-естетичної культури в часи усіяких потрясінь та негараздів. На думку В. Сухомлинського, педагог – це скульптор, не схожий на інших. Суспільство дивиться на педагога як на творця особистості, на майстра, від якого залежить майбутнє нашої держави.

Мета статті – на основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнити сутність понять «імідж», «професійний імідж педагога», «розвиток професійного іміджу педагога».

Поняття «імідж» формувалося й розвивалося впродовж багатьох століть. Представники різних суспільних груп, вожді, правителі, громадські діячі створювали ефективний для себе образ, щоб впливати на людей для досягнення особистих цілей. Заради цього вони застосовували не лише спеціальний одяг та прикраси, а й прийоми ораторської техніки, жести, міміку тощо [2].

Термін «імідж» має латинське походження і використовується у французькій мові (*image*) – як картина; в німецькій (*imaginar*) – як уявний образ; в англійській (*image*) – як ікона, ідол, образний вираз.

Одні автори вважають, що імідж є програмою поведінки людей. Інші – зближують дане поняття до образу, уявного представлення певної людини. Під образом фахівця, як уважає О. Горовенко, розуміють не тільки візуальний, зоровий образ, вигляд, але й спосіб його мислення, дій, вчинків та ін. Тобто, термін «образ» має вживатися в ширшому сенсі – як усебічне уявлення про особистість [4].

Зокрема, у педагогічному словнику за редакцією М. Ярмаченка імідж трактується як «зафіксований у масовій свідомості стереотипний емоційно забарвлений образ когось або чогось» [9, с. 220]. Якщо йдеться про імідж педагога, то мають на увазі образ, що сформувався у свідомості оточуючих його людей.

Так, І. Ніколаєску пов'язує з іміджем особистісну характеристику, що сприяє розвитку внутрішнього світу та окреслює стратегію поведінки в суб'єкт-об'єктній взаємодії [7].

Гузій Н. пропонує розглядати поняття «імідж» як «полісемантичну категорію, що характеризує стиль професійно-педагогічної діяльності, манеру

спілкування, вміння індивідуалізувати свій образ, надавати йому естетичної виразності» [5, с.29].

У контексті нашого дослідження важливим є саме *професійний імідж педагога*.

Навроцька М. зазначає, що професійний імідж – це думка, яка формується про людину як про фахівця своєї галузі, професіонала. Професійний імідж, притаманний кожній професії, формує сукупність зовнішніх та внутрішніх індивідуальних, особистісних і професійних якостей, які мають за мету продемонструвати бажання людини, готовність та здатність до суб'єкт-суб'єктного спілкування [6, с.155].

Павлова С. розглядає професійний педагогічний імідж як форму «самовиявлення індивідуального цілісного образу особистості педагога як реалізатора потреб мікро- і макросоціуму в освітніх послугах, за якої виявляються найбільш виразні ділові та особистісні якості відповідно до статусу педагога та його соціальної ролі в освітньому середовищі» [8, с.35].

Атаманська К. звертає увагу на те, що імідж педагога – це цілісна, цілеспрямована, інтегральна, динамічна якість, зумовлена відповідністю і взаємопроникненням зовнішніх та внутрішніх індивідуальних та особистісних якостей педагога, що має забезпечити гармонійну взаємодію його із собою й учасниками освітнього процесу й дозволяє реалізувати педагогічну діяльність через формування позитивної думки [1, с.197].

Підкреслюючи значущість дослідження іміджу педагога, В. Шепель виходить із розгляду останнього як гармонійної відповідності внутрішнього зовнішньому і навпаки. Імідж педагога вченим проаналізований як динамічна характеристика, що перебуває у постійній взаємодії з оточуючим світом і залежить від збалансованості відносин різних особистісних утворень (потреб, здібностей, ціннісних орієнтацій, настанов, Я-концепції тощо). Він може бути як позитивним, так і негативним, виконувати численні функції. До функцій педагогічного іміджу, на думку науковця, належать:

- міжособистісна адаптація. Завдяки правильно підбраному іміджу можливе швидке входження в конкретне соціальне середовище, привертання до себе людей, досягнення з ними найбільш продуктивних і доброзичливих контактів;

- висвітлення кращих особистісно-ділових якостей. Сприятливий імідж дає можливість наочно показати привабливі якості людини, викликати в оточення довіру, симпатію і звернути, при цьому, увагу на свої професійні переваги;

– приховування негативних особистісних характеристик, тобто за допомогою одягу, зачіски, макіяжу, вишуканих манер поведінки відвернути погляд людей від недоліків;

– організація уваги. Привабливий імідж педагога мимовільно приваблює до себе людей, він імпонує їм, а тому оточення зацікавлене у спілкуванні та роботі саме з такою особистістю;

– долаття вікових меж. Із майстром володіння технологією самопрезентації, що конкретно проявляється у правильному виборі моделей поведінки та виконанні різних ролей, можна комфортно почувати себе без «замикання» на своєму віковому іміджі, розширювати коло контактів і успішно займатися професійною діяльністю у різновікових соціумах.

Для того, щоб визначити сутність поняття *«розвиток професійного іміджу педагога»*, розглянемо таку педагогічну категорію, як «розвиток».

Термін «розвиток» має безліч трактувань. Зокрема, у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» вказано, що «розвиток – це дія; процес, унаслідок якого відбувається зміна якості статі, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого; ступінь освіченості, культурності, розумової, духовної зрілості [3].

Початок, власне, професійного розвитку пов'язується з моментом прийняття людиною професії та включення в процес її освоєння. Ураховуючи вищезазначене, у нашому дослідженні «розвиток професійного іміджу педагога» визначено як цілеспрямований процес, в ході якого відбуваються позитивні зміни зовнішнього вигляду, внутрішнього образу, манери спілкування педагога з дітьми, колегам, батьками за рахунок застосування комплексу форм, методів і засобів, що використовуються в системі фахової підготовки та під час самоосвітньої діяльності особистості.

Таким чином, імідж має неабияке значення в ділових і особистісних стосунках, надає можливість бути прийнятим і зрозумілим для інших, відображає здібності та моральні якості індивіда. Професійний імідж педагога – це його інтегрований образ як фахівця своєї галузі, що поєднує внутрішні та зовнішні характеристики і виникає у свідомості інших людей у процесі комунікації з ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атаманська К. І. Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутнього соціального педагога / К. І. Атаманська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 4. – С. 196–202.

2. Бондаренко В. І. Критерії, показники та рівні сформованості професійного іміджу майбутніх учителів технологій / В. І. Бондаренко // Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2015. – Вип. 52. – С. 32–39.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови: (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – 5-те вид. – Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
4. Горовенко О. А. Формування особистісно-професійного іміджу вчителя засобами самопрезентації / О. А. Горовенко. – Харків: Основа, 2013. – 112 с.
5. Гузій Н. В. Педагогічний імідж і професійна культура / Н. В. Гузій // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць. – Київ, 2007. – С. 28–31.
6. Навроцька М. М. Аналіз сучасного стану розвитку професійного іміджу педагога / М. М. Навроцька // Педагогічний альманах: збірник наукових праць. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. – Вип. 29. – С. 153–158.
7. Ніколаєску І. О. Імідж як презентаційна складова особистісних проявів соціального педагога / І. О. Ніколаєску // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2007. – № 3. – С. 88–92.
8. Павлова С. П. Імідж учителя як компонент культури педагогічної діяльності / С. П. Павлова // Класному керівнику. – 2010. – № 9 (21). – С. 35–38.
9. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К.: Пед. думка, 2001. – 516 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>